

Simon Stevin

Gemeenten krijgen het Engels opgedrongen

Geachte lezer,

In 2008 schrok menige gebruiker van het Nederlands zich een hoedje. In Amsterdam had een aankomend politicus van de partij D66 voorgesteld om de hoofdstad van Nederland Engelstalig te maken. Alle gemeentelijke diensten zouden die taal dienen te gebruiken in hun contacten met het publiek. De politie, het stadhuis, het Gemeentevervoerbedrijf (GVB), de burgerlijke stand, het kadaster en wat dies meer zij, zouden het Engels moeten omarmen, om wille van de dienstbaarheid aan de vele Engelstalige inwoners en bezoekers van de stad. Het Nederlands hoefde van deze man nog niet meteen bij het grofvuil te worden gezet, maar bij het aanwerven van nieuwe ambtenaren zou de beheersing van de Nederlandse taal niet meer moeten worden verlangd. Grondige kennis van het Engels zou wel geëist dienen te worden. De voorstellen waren even het gesprek van de dag, maar daarna hoorden we er niet veel meer over. De bespottelijke ideeën van het politieke broekje raakten in de vergetelheid. De algemene verwachting was dat zij daar wel in zouden blijven, maar Taalverdediging was daar niet zo zeker van.

Paternotte

Jan Paternotte, vóór het Engels

Wij hebben de betreffende politicus altijd scherp in de gaten gehouden en toen deze eenmaal de gemeentelijke politiek was ontstegen en bevorderd

werd tot Tweede Kamerlid, hielden wij ons hart vast. Daar zou weinig goeds van terechtkomen op taalgebied, vermoedden wij. Dat vermoeden bleek juist te zijn geweest: De betreffende politicus, Jan Paternotte, is inmiddels zeer invloedrijk en heeft er voor gezorgd dat zijn streven naar verengelsing van de gemeentelijke overheid niet alleen gemeengoed in zijn eigen partij D66 is geworden, maar ook is overgenomen door de andere regeringspartijen VVD, CDA en ChristenUnie. De uitwerking daarvan is niet mis: Het (démisionnaire) Kabinet Rutte III heeft bepaald dat de openbare diensten van alle Nederlandse gemeenten vanaf 2023 volledig tweetalig moeten worden. Als verplichte tweede taal, dat zal u niet verbazen, is voor het Engels gekozen.

EU-"dictaat"

De regering Rutte hanteert, als grondslag voor deze beslissing, een EU-richtlijn uit 2018. Daarin staat dat de plaatselijke overheden in de EU-staten toegankelijk moet worden voor werknemers uit andere lidstaten en die toegankelijkheid zou tot stand moeten komen door het gebruik van een aantal andere EU-talen. De gemeenten zouden de vrije keuze hebben welke EU-talen er gebruikt zouden worden, maar er zou wel rekening dienen te worden gehouden met de taalbehoeften van deze werknemers. In Vlaanderen is met afkeer kennisgenomen van deze richtlijn. Zij zou immers de weg openen voor het invoeren van het Frans in de Vlaamse gemeentehuizen.

De door de Vlamingen bevochten ééntaligheid in overheidszaken in Vlaanderen komt erdoor op de tocht te staan en het zal de ontnederlandsing van de gemeenten in de Vlaamse rand rond Brussel in een stroomversnelling doen ontaarden. Het is dan ook niet te verwachten dat dit stuk EU-bemoeizucht in Vlaanderen zonder slag of stoot zal worden nageleefd.

Algemene Wet Bestuursrecht

Hoe anders is het dus gesteld in Nederland. Naar het uitvaardigen van de EU-richtlijn is door regeringspartij D66 en haar tweelingzusje de VVD halsreikend uitgekeken. Nadat minister-president Rutte, een van de vurigste voorstanders van het uitvaardigen van het dictaat, bij de Europese Commissie gedaan had weten te krijgen dat de Nederlandse gemeenten slechts één vreemde taal op de gemeentehuizen

aan het Nederlands zouden moeten toevoegen, werd er in Den Haag meteen maar besloten dat de door de EU bedoelde vrije vreemde taalkeuze, niet voor Nederland zou gelden. Het zou alleen Engels mogen zijn! Nu is er in Nederland wel een sta-in-de-weg, namelijk artikel 2:6 van de Algemene Wet Bestuursrecht. Daarin staat dat de Nederlandse overheid zich in het Nederlands tot de bevolking dient te richten. Taalverdediging verwacht dat dit wetsartikel snel zal worden ingetrokken. Een voorstel daartoe, bijvoorbeeld van het Kamerlid Jan Paternotte, zal mogelijk al in voorbereiding zijn. Zo'n kans laat hij natuurlijk niet lopen.

Het zou heel spijtig zijn indien wij als taalverdedigers, niet meer van dit wetsartikel gebruik zouden kunnen maken in onze strijd voor herstel en behoud van het Nederlands. Maar als het artikel niet zal worden ingetrokken, zou het in

*Algemene wet
bestuursrecht*

Tiende druk

T.C. Borman
M.J. Jacobs
J.C.A. de Poorter
J. Verbeek

de toekomst toch slechts een dode letter worden, omdat Europese regelgeving in Nederland nu eenmaal boven de nationale wetgeving is gesteld.

Inburgering

Rita Verdonk, vóór het Nederlands

Onder de toenmalige minister van Integratie, Rita Verdonk, is in de jaren 2006 en 2007 het inburgeringsbeleid sterk aangescherpt. "Wij spreken Nederlands met elkaar", waren haar gevleugelde woorden. Iedereen die in Nederland kwam wonen moest, van deze doortastende minister, Nederlands leren.

Haar eigen partij (toen nog de VVD) wist echter te bewerkstelligen dat buitenlandse studenten, buitenlandse kenniswerkers en buitenlandse bestuurders van ondernemingen van deze inburgeringseis verschoond zouden worden, waardoor de maatregelen een flink stuk werden ontkracht. Na de invoering van het Engels in de gemeentehuizen zal die inburgeringsverplichting niet meer dan een wassen neus worden. Immers, indien het volstaat om Engels te kennen om aan de inburgeringsplicht op taalgebied te voldoen, zullen hele volksstammen aan vreemdelingen er niet meer over piekeren om nog maar één woord Nederlands te leren. Zij zullen zich er hoogstens nog over verbazen dat het volk dat zij zijn komen aanvullen, het niet meer de moeite waard vinden om de eigen taal te handhaven. Degenen die het met het onaangepaste gedrag, van de van inburgering vrijgestelde lieden, niet eens zijn en er hun ongenoegen over uitspreken, zullen in de toekomst nog slechts hoon of zelfs een snauw mogen verwachten! Nog onvermeld is de aanzuijgende werking op vreemdelingen, die door het invoeren van het Engels als gebruikstaal op gemeentelijk vlak, zal worden ontketend. Maar misschien wordt die aanzuijgende werking nu juist wel beoogd door de regering Rutte.

Friesland

In Nederland is er, zoals bekend, een provincie met twee bestuursstalen. In de meeste Friese gemeentehuizen kan men zowel in het Nederlands als in het Fries terecht. De vraag is, hoe dat na de verplichte invoering van het Engels verder zal gaan. Om alles in drie talen openbaar te maken is voor sommige ambtenaren misschien wel een beetje te veel van het goede en in die

Sneuvelt straks het Fries?

Friese gemeenten waar maar een betrekkelijk klein aantal Friestaligen woont, zou deze taal wel eens het kind van de rekening kunnen worden. Voor de Nederlandstaligen in de grensstreken met Duitsland is de EU-richtlijn ook al geen goede zaak. Aangezien er nog al veel Nederlanders net over de grens zijn gaan wonen en/of omdat er door een aantal gemeenten

aan beide zijden van de grens hetzelfde dialect gedeeld wordt, gebruiken een aantal Duitse gemeenten ook de taal van het buurland op hun webstek. Indien de Duitse regering haar gemeenten ook tot het invoeren van alleen het Engels als vreemde taal zou dwingen, kunnen de daar woonachtige Nederlanders de voortzetting van het gebruik van de gemeentelijke Nederlandstalige webstek wel vergeten.

Geen Verdragstaal meer

Ondergang van het Nederlands?

Tot slot nog een woord over het Engels en de EU. Sinds de uittreding van het Verenigd Koninkrijk is het Engels geen Verdragstaal meer. Volgens de geldende regels wordt een taal een EU-Verdragstaal, wanneer het Verdrag in de betreffende vertaling, door het

staatsvoofd van een toetredende staat wordt ondertekend. Later wordt dan bepaald of die taal ook zal worden toegevoegd aan de lijst van officiële EU-talen. Na het verdwijnen als verdragstaal zou het Engels, dan ook geen officiële taal meer kunnen zijn. De taal van Albion wordt evenwel nog steeds als officiële taal door de EU gebruikt. Als smoes wordt verteld dat het Engels pas kan worden afgeschaft wanneer dat met algemene stemmen door de Europese (minister)Raad zou zijn beslist. Aangezien de Ieren vaak hun eigen taal niet kennen en moeten "uitwijken" naar het Engels, zal dat dus niet snel gebeuren, verwacht men bij de EU. Dat is een zeer vreemde gang van zaken, maar omdat het de regeringen van lidstaten zonder enig cultureel zelfrespect, zoals de Nederlandse, wel goed uitkomt, zal er op de Ieren volstrekt geen druk worden uitgeoefend om de eigen taal gaan leren, in tegendeel. We vrezen daarom dat we door de EU nog lange tijd met het Engels zullen worden lastiggevallen en dat de Nederlandse gemeenten die taal even lang zal worden opgedrongen.

Taalopbouwend bouwbedrijf

Onze taalinspecteur Jakob Grit uit Delft kwam laatst een bestelwagen van het bouwbedrijf Huurman (gevestigd aan de Nieuwenhuizenweg 10, 2314 XR Leiden) tegen. Hij keek zijn ogen uit: Een Nederlandse onderneming die bestelbussen heeft zonder ook maar één woord Engels aan de buitenkant. Dat is heel bijzonder en verdient een plaats in onze Nieuwsbrief.

Engels in Kwadendamme

In Kwadendamme (Zeeland) verblijven tijdens de zomermaanden veel gastarbeiders uit Polen. Deze vreemdelingen spreken Pools. Het is uitermate wenselijk dat zij de taal van het land waar zij elke zomer werken zo gauw mogelijk onder de knie krijgen, om zich daarmee in dat jaargetijde in de Kwadendamse samenleving in te passen. Daar denken sommige Polen echter geheel anders over, zo vernam onze voorzitter Simon Smits van Omroep Zeeland:

“Op Omroep Zeeland zag ik een kort verslag van de kerkdienst in Kwadendamme, voor Poolse arbeidsmigranten. Daarin viel mij op dat een Poolse dame voorstelde om vooral het Engels te gebruiken voor het taalverschil. Ik vind dat een heel verkeerde instelling. Als je naar een ander land gaat om te werken, moet je je instellen op dat land, op de taal en de cultuur van dat land. Dat deed zij beslist niet. Moeten Nederlanders zich aanpassen aan mensen die uit een ander land hier komen werken? Neen zeker niet. Als die Polen elk jaar hier naar toekomen, kunnen ze toch wel een beetje Nederlands leren.”

Brief aan Provinciale Zeeuwse Courant (PZC)

Onze voorzitter Simon Smits, wendde zich ook tot de redactie van de PZC:

“Ik wend mij tot u als reactie op de vele Engelse woorden die ik de afgelopen tijd in de krant ben tegengekomen. Het ergert mij en het verbaast mij een beetje, dat er zoveel (onnodige) Engelse woorden en uitdrukkingen in de teksten van de krant voorkomen, net alsof de Nederlandse taal die niet zou kunnen verwoorden. Engelse woorden of begrippen zouden niet zomaar moeten worden overgenomen.”

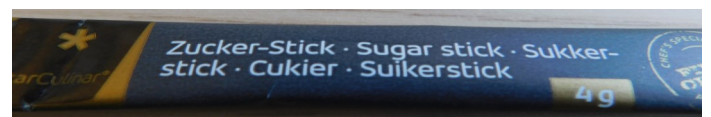
“Esperantoplatsen”

Onlangs bezocht de redacteur van deze Nieuwsbrief de stad Gotenburg. Tijdens zijn rondzwervingen in deze mooie en uitgestrekte metropool, nam hij, om er de vermoeide voeten wat te laten rusten en er iets te nuttigen, plaats op een terras, gelegen aan een aardig pleintje. Toen hij om zich heen keek, zag hij dat het een heel bijzondere plek was. De uitspanning bleek de naam “Språkcaféet” (Taalcafé) te dragen en het pleintje heette “Esperantoplatsen” (Esperantoplats).

Zoete verrassing

Wie gebruik maakt van de zeer gerieflijke Finse sneltreinen en daarin kiest voor de klasse “EKSTRA” krijgt gratis koffie en thee. Om deze dranken te zoenen zijn er suikerstaafjes beschikbaar. Een taalverdediger, die zo'n staafje pakte, zag dat de inhoud in maar liefst vijf talen daarop stond vermeld: Merkwaardig genoeg niet in de beide landstalen Fins en Zweeds, maar wel in het Duits, het Engels, het Deens, het Pools én in het Nederlands! Hij maakte er snel een foto van en genoot daarna “EKSTRA” van zijn beker koffie!

Gerieflijke Finse trein

“Open daily from 10 AM to 10 PM”

De gemeente Amstelveen, ten zuiden van Amsterdam, wordt de laatste jaren geteisterd door een mondialistisch-gezind paars bestuur. De gevolgen laten zich raden: Alles wat de gemeente naar buiten brengt is tweetalig: Nederlands/Engels. Van verkiezingsoproepen, opschriften in het gemeentehuis, gemeentelijke voorlichting, tot aanwijzingen op de afvalbakken: Alles is ook in het Engels. Wanneer daar tegen geklaagd wordt, luidt het antwoord dat er in Amstelveen zo veel vreemdelingen wonen. Die zouden allemaal het Engels beheersen en van hen mag niet worden verwacht dat ze zich onze taal eigen zullen maken. Kortom: Amstelveen is een faciliteitengemeente met aanwakkerende in plaats van uitdovende voorrechten voor Engelstaligen.

Kenniswerkers

“Hebben die vreemdelingen dan niet de wettelijke plicht om in te burgeren”, zal u zich misschien afvragen? Neen, die plicht hebben ze niet, omdat kenniswerkers, en daar gaat het in Amstelveen meestal om, zijn vrijgesteld van die verplichting. Die vrijstelling is indertijd, op verzoek van de Tweede Kamerfractie van de VVD, in de wet op de inburgering aangebracht. Het gevolg is dat die kenniswerkers er niet over pekeren om ook maar één woord Neder-

lands te leren. De praktische noodzaak ontbreekt overigens ook, want iedereen waar zij mee te maken hebben, bijvoorbeeld winkelpersoneel, spreekt Engels tegen ze. Wanneer men daar iets van zegt, krijgt men een verontwaardigd antwoord zoals: “Je kan van deze mensen toch niet verwachten dat ze een moeilijke taal als het Nederlands gaan leren”, of: “Ik spreek graag Engels tegen ze, dan kan ik ‘mijn’ Engels verbeteren”. Nee, van de gewone Amstelveners hoeven wij taalverdedigers geen steun te verwachten. Dat dus wat betreft de Tweetaligheid.

Eéntalig Engels

Het kan echter nog erger: Eéntalig Engels. Op de pui van het Cobramuseum voor moderne kunst, in het zogenaamde “Stadshart” (Amstelveen is gewoon een dorp, zonder stadsrechten), zijn sinds kort in olifantsletters de openingstijden aangebracht: “Daily open from 10 AM to 10 PM”. De Nederlandse vertaling ontbreekt volledig. Dit museum, dat draait op de miljoenensubsidie van de gemeente vindt het, met toestemming van de plaatselijke overheid, niet meer nodig om de Nederlandstalige bezoekers in de eigen taal te benaderen. Schande, schande, schande!

Taalverdediging heeft zich bij de wethouders en de burgemeester (allen leden van VVD, D66 en PvdA) beklagd.

Rapport Beter Onderwijs Nederland

Beter Onderwijs Nederland (BON), een vereniging die zich inzet voor beter onderwijs in Nederland op alle niveaus, heeft in augustus een rapport opgesteld met concrete voorstellen over het onderwijsbeleid voor de periode 2021-2025. Het rapport is gericht aan de leden van de Tweede Kamer, met name de leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Aangezien de voorstellen deels betrekking hebben op zaken die ook voor Taalverdediging van belang zijn, laten wij hierna enkele onderdelen uit het rapport volgen.

De volgende voorstellen worden gedaan:

- Stel de basisvakken centraal, met name rekenen en Nederlandse taal;
- Zorg dat schooltijd effectieve leertijd is;
- Verhoog het niveau van de lerarenopleidingen;
- Versterk de Nederlandse taalbeheersing van de zittende docenten;
- Zorg dat docenten een waardig beroep hebben.

Hierna volgt de uitwerking van deze voorstellen, voor zover dat voor Taalverdediging van belang is:

- Vergroot in het primair onderwijs het aandeel van de traditionele basisvakken in de eindtermen en stel daarbij hogere eisen aan kennis. Zorg met name voor meer onderwijstijd voor lessen in Nederlandse taal en rekenen.
- 'Academisch' Nederlands voor alle bachelorstudenten - (a) Leg in de wet vast dat alle studenten van alle bekostigde bacheloropleidingen, binnen het onderwijsprogramma, het Nederlands aanleren op academisch niveau (wo-bachelor) of vwo niveau (hbo-bachelor). Leg vast dat het daarbij gaat om uitdrukkingsvaardigheid in zowel algemene taal als vaktaal. - (b) Leg vast dat voor elke bekostigde bacheloropleiding de onderwijstaal Nederlands is voor minimaal 60% van de onderwijseenheden. - (c) Zorg dat NVAO toezicht houdt op de Nederlandse taaltraining in de bacheloropleidingen en voorts de afzonderlijke opleidingen alleen accrediteert als aan de hierboven geformuleerde taaleisen is voldaan.
- Hoger niveau pabo - Zorg voor hogere eindtermen voor vakkennis van met name de 'traditionele' basisvakken en vakdidactiek in deze opleiding. Het eindniveau voor Nederlandse taalvaardigheid dient minimaal het niveau 4F (vwo-niveau) te zijn.

- Betere Nederlandse taalbeheersing van alle docenten - (a) Eis dat de zittende docenten in het po, vmbo en de onderbouw van havo en vwo en daarnaast mbo minimaal het Nederlandse taalniveau 4F (vwo-niveau) hebben en eerstegraadsdocenten het nog te formuleren niveau 5F (academisch niveau). Docenten in het hoger onderwijs, die lesgeven in vakken waarvan de onderwijstaal Nederlands is, dienen ook het niveau 5F te hebben. - (b) Laat alle zittende docenten een taaltest doen en organiseer Nederlandse taalcursussen voor wie te laag scoort.

10 voor taal weer op televisie

Vanaf 22 april van dit jaar is het taalspelprogramma '10 voor taal' wekelijks terug op de televisie. In 2010 was de laatste aflevering van '10 voor Taal' op de televisie. Harm Edens, onder meer bekend van het satirische tv-programma 'Dit was het nieuws', gaat het nieuwe programma presenteren. Deze keer via de commerciële tv-zender SBS 6, dat een onderdeel is van Talpa TV.

Het programma werd sinds 1989 uitgezonden door verschillende omroepen waaronder VARA, TROS en KRO in Nederland en VRT, de openbare omroep in Vlaanderen. Vanaf 1990 werd het een coproductie met de VRT, waarmee het een competitie werd tussen de talenkennis van Nederlanders en Vlamingen. Sinds 2006 was het programma alleen nog bij de KRO te zien.

SBS 6 wil volgens eigen zeggen met een laagdrempelig spelprogramma een bijdrage leveren aan het verminderen van de laaggeletterdheid in de Nederlandse samenleving. Bovendien is er volgens SBS6 geen enkel dergelijk spelprogramma meer op de Nederlandse tv. Inhoudelijk is het programma geheel vernieuwd. Alleen de naam is gebleven. Taalverdediging zal in de toekomst aandacht schenken aan de inhoud van het nieuwe programma.

Garoeda Garuda

Het Indisch restaurant Garoeda was vele jaren een begrip in Den Haag. In deze stad, die door uitvoerend kunstenaar Wieteke van Dort zo treffend werd bezongen als "De weduwe van Indië ben jij", troffen vele oud-kolonialen en kinderen van Insulinde elkaar in de veredelde waroeng (=eethuis) aan de Kneuterdijk om er herinneringen aan "Tempo doeloe", ofte wel "De goede oude tijd" op te halen en natuurlijk om er te smullen van de uitmuntend bereide voortbrengselen van de Indische keuken die daar werden opgediend, zoals de uit meer dan twintig gerechten bestaande "Rijsttafel".

Het restaurant heeft de coronacrisis helaas niet overleefd en daarom stond het pand geruime tijd leeg. Dat tot groot ongenoegen van onze Delftse taalinspecteur Jakob Grit, die er ook wel eens een stokje saté had afgekloven. Tijdens een van zijn inspecties in de hofstad zag hij onlangs dat er weer leven in het restaurant te bespeuren was. Er was een nieuwe uitbater in gekomen. Die had echter, tot groot verdriet van Jakob Grit, de naam "Garoeda" enigszins veranderd in "Garuda". De Nederlands-Indische schrijfwijze was verlaten en vervangen door de Indonesische. Hij schreef onmiddellijk onderstaande klacht aan de nieuwe restauranthouder:

"Als Delftenaar kom ik nog wel eens in hartje Den Haag. Laatst schrok ik erg toen ik zag dat het beroemde Indonesische specialiteitenrestaurant Garoeda leeg stond. Nu komt er tot mijn vreugde, zo te zien, een nieuw res-

taurant met dezelfde naam. Maar...in de "geïnternationaliseerde" spelling "Garuda" en niet langer meer in de Nederlandse spelling "GAROEDA".

Ik zou er bij u zeer voor willen pleiten deze Nederlandse spelling te handhaven! In onze taal past het beter in het traditionele straatbeeld. Wanneer onder andere bijna geheel de horeca en de middenstand meedoen om de jongere generatie, de expats, het "establishment", de zakenlui enzovoort te "pleasen", dan haal je daarmee het Nederlandse eigene steeds meer weg. Vaak draaien voorstanders van verengelsing de aloude en zouteloze grammafoonplaat af dat "we" nou eenmaal globaliseren of mondialiseren. Dat verweer is echter slechts goedkope prietpraat.

Stel, je reist naar Denemarken of Tsjechië en je wordt daar om de haverklap uitsluitend op je wenken bediend in het Nederlands. Uit mijn reiservaring weet ik dat praktisch geen land ter wereld zich zo aanstellerig uitslooft om haar eigen taal te verkwanselen en om aan automatisch cultuurrelativisme te doen.

Maar kort en goed, het zou het nieuwe restaurant werkelijk letterlijk sieren wanneer de karakteristieke koperen garoeda boven de deur terug zou keren, met daaronder en op de ruiten het woord GAROEDA."

Advocaat is z'n taal kwijt

Op 21 oktober verscheen er in het Noord-Hollands Dagblad een vraaggesprek met de letselschade-advocaat meester Beer uit Amsterdam. Hij staat slachtoffers van de moordaanslag uit 2011 in het winkelcentrum Ridderhof in Alphen aan den Rijn (Zuid-Holland) bij. Deze Nederlandse rechtsgeleerde ging zich in het vraaggesprek te buiten aan het gebruik van onnodig Engels. Onze taalverdediger van het eerste uur, Albert Rusch, schreef daarover de onderstaande reactie naar het Dagblad:

"De afhandeling van de schadevergoeding aan slachtoffers van bovengenoemde gebeurtenis in Alphen is nog steeds niet klaar (Noord-Hollands Dagblad donderdag 21 oktober). Dat is natuurlijk verschrikkelijk voor alle betrokkenen. Een zekere advocaat Beer speelt hierbij kennelijk ook een rol. Hij maakte een opmerking die mij van een advocaat nogal verbaasde: "Ik kan er in het Nederlands geen goed woord voor vinden"! Een advocaat die zijn toevlucht zoekt tot (dat zo aanbeden) Engels. Dat vind ik voor een advocaat, die onze moedertaal moet beheersen, op z'n zachtst gezegd nogal "awkward" mijnheer Beer. Ik zou zeggen: verrijk uw woordenschat!"

(Awkward betekent ongemakkelijk red.)"

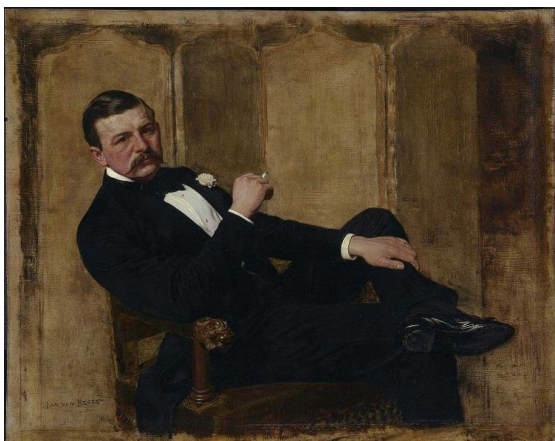
Jan van Beers

Wij ontlenen aan een artikel van Luc Pauwels in Doorbraak van 25 augustus 2021 het volgende artikel (verkort) over Jan van Beers:

“Men had hem dit jaar mogen vieren, Jan van Beers (1821-1888) Vlaams dichter, maar vooral redder van het Nederlandstalige onderwijs in Vlaanderen. Dat was in 1830 na de scheiding der Nederlanden door België de nek omgedraaid en lag op apegapen. De eerste generatie Vlaamsgezinden twijfelde. Moest men voor de Vlaamse dialecten gaan, zoals de taalparticularisten dachten? Of moest men de eenheid van de Nederlandse taal handhaven, de stelling van de taalintegrationisten? De Franstalige bovenlaag steunde met alle macht het taalparticularisme, omdat dit het Frans vrije baan bod als cultuurtaal. Het draaide gelukkig anders uit, mede door de levenslange inzet van Jan van Beers.

In 1860 wordt Van Beers leraar aan het Koninklijk Atheneum van Antwerpen. De toestand van het Nederlandstalige onderwijs is in die jaren ramzalig. De voorraad leerkrachten die hun opleiding nog hebben genoten ten tijde van het koninkrijk der Verenigde Nederlanden is op. De Normaalschool van Lier, de eerste Vlaamse normaalschool, in 1816 opgericht door koning Willem I, wordt in 1830 door de Belgische patriotten onmiddellijk gesloten. De Franstaligen hopen op een spontane ‘uitdoving’ van het Nederlandstalige onderwijs. Onder druk van de Vlaamse publieke opinie wordt de Lierse normaalschool in 1843 heropend als opleidingsinstituut voor onderwijzers. In 1864 wordt ook in Vlaanderen de Nederlandse spelling aangenomen en impliciet de eenheid van de Nederlandse taal erkend. Daaraan had Jan van Beers een groot aandeel. In 1875 wordt hij verkozen tot liberaal gemeenteraadslid in Antwerpen. Als raadslid drukt hij de vernederlandsing van het stedelijk onderwijs door. De voertaal in de Antwerpse gemeenteraad is dan nog het Frans.”

Tot zover het artikel. Jan van Beers was niet de enige die zich in de moeilijke jaren na de opstand in 1830, toen het Franstalige imperialisme hoogtij vierde, heeft ingezet om het Nederlands in stand te houden. Bekende namen zijn Jan Frans Willems (1793-1846), Ferdinand Snellaert (1809-1872) en Prudens van Duyse (1804-1859). Laatstgenoemde was de bedenker van de beroemde leuze: ‘De taal is gansch het volk’, waarmee bedoeld wordt te zeggen dat de taal een belangrijk middel is om te komen tot volkseenheid.

Versloffing

In NederlandsLandstaal, maandelijkse nieuwsbrief van de VVB (Vlaamse Volksbeweging), troffen wij in het augustusnummer de volgende beschouwing van Marc Joris aan:

Het ergste is niet dat mensen spel-fouten maken. Dat overkomt iedereen. Het wordt pas helemaal een ramp als ze zich er niets meer van aantrekken, als ze niet eens meer de moeite doen om uit hun fouten te leren en ze in de toekomst te

vermijden. En als dat begint met de taal en met het taalonderwijs, zal die mentaliteit zich verspreiden over alle andere domeinen waarin taal een rol speelt. De verrotting begint met de mentaliteit dat het er allemaal niet op aankomt, als het maar ongeveer goed is. Taal is minstens één van de instrumenten van ons denken. Niet het enige natuurlijk. Een ingenieur kan zich bijvoorbeeld een bouwplan of het raderwerk in een machine visueel voorstellen, zonder daarbij taal te gebruiken. Maar ook met deze nuancering blijft taal een uiterst belangrijk instrument in alle denkprocessen, op alle gebieden. Zou u in een vliegtuig willen zitten dat hersteld en onderhouden wordt door grondpersoneel dat al tevreden is als het allemaal ongeveer goed is? Als de veiligheidscontroles slechts in grote lijnen correct waren. Zou u geopeerd willen worden door een chirurg met zo'n mentaliteit? Of zou u willen dat uw medische apparatuur en uw beademingstoestel en uw andere medische apparatuur werden ingesteld door verplegers die de handleidingen en instructieboekjes ongeveer wel begrijpen?

Een beetje? Min of meer? Zelfs nu kunnen we al zien hoe de versloffing, de slordigheid en de oppervlakkigheid het gebrek aan intellectuele discipline, aan concentratievermogen en aan nauwkeurigheid, zich over de andere geledingen van de maatschappij verspreiden, onder andere omdat het onderwijs geen eisen meer durft stellen aan correct taalgebruik, discipline, zelfdiscipline, geheugentraining en concentratie. Ik heb op de lagere school nog uren gebogen gezeten over oefeningen in “taalkundige en redkundige ontleding”. Saai en moeilijk. Maar ze bleken achteraf wel heel nuttig te zijn voor het aanleren van Nederlands op een hoger niveau én natuurlijk ook voor het aanleren van vreemde talen. Begin maar eens de grammatica van een vreemde taal te leren, als men niet eens meer de grammaticale basisregels van zijn eigen taal heeft geleerd, als men nog nauwelijks weet wat een gezegde is, een lijdend voorwerp of een meewerkend voorwerp, een sterk of een zwak werkwoord. Ja, dan blijft er alleen stuntelig Nederlands over en steenkool-Engels, waarvan men denkt dat het écht de taal is van Hemingway, Marc Twain en Edgar Allan Poe. Merk overigens op dat dit geen typisch Vlaams of Nederlands fenomeen is. In Frankrijk, Canada, de VS, Groot-Brittannië en Duitsland voert links dezelfde strijd tegen correct en beschaafd taalgebruik van respectievelijk het Frans, het Engels en het Duits.

WGO

De Wereldgezondheidsorganisatie is een onderdeel van de Organisatie van de Verenigde Naties. De naam van laatste instelling wordt in Nederland doorgaans afgekort weergegeven als "VN" ("OVN" is ongebruikelijk). Dikdoenerige lieden van de media zeiden vroeger wel UNO, naar de Engelstalige afkorting. Dat is er inmiddels gelukkig uit, je hoort het nergens meer. Nu zou je denken dat de Wereldgezondheidsorganisatie dan de afkorting WGO zou krijgen in onze taal, maar dat is nauwelijks het geval. De kranten, de televisie, de radio en de verschillende aanbieders van internetstekken hebben het stevast over de WHO, de Engelstalige afkorting dus. Waarom zou dat zijn? Het antwoord is snel te vinden: Omdat het Nederlandse ministerie van Volksgezondheid geheel aan het lijntje loopt van de VN en de onderdelen daarvan, en uitsluitend gebruik maakt van de Engelstalige publicaties die daar vandaan komen. De Nederlandse media nemen alle berichten van het ministerie klakkeloos over en dus ook de Engelstalige naamgeving in die berichten.

Zes talen

Is dat in andere landen ook het geval? Nee, de Verenigde Naties en dus ook de WGO hanteren zes officiële talen. Alle bekendmakingen en berichten worden op hetzelfde ogenblik in die zes talen naar buiten gebracht. Deze talen zijn behalve Engels: Arabisch, Frans, Mandarijn, Russisch en Spaans. In die vijf andere talen is de afkorting van de Wereldgezondheidsorganisatie dan ook anders dan in het Engels. In een Franse krant lees je nooit de Engelse afkorting "WHO", maar altijd de Franse: "OMS". Nu is het Nederlands geen officiële taal van de VN (De anti-Nederlandse ambtenaren op het ministerie zouden dat ook volstrekt niet willen), maar er is geen enkele reden te bedenken om de naam "Wereldgezondheidsorganisatie" te gebruiken en daar dan de Engelstalige afkorting achter te zetten.

"Boosterprik"

Het gevolg van het onaanvaardbare taalbeleid van het Nederlandse ministerie van Volksgezondheid, waar overigens het omstreden RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) deel van uitmaakt is, dat alles op het gebied van de Corona-narigheid in het Engels wordt benoemd. Zo wordt onze taal de laatste tijd weer geteisterd door de "Boosterprik". De Nederlandse naam zou "Opfrisprik" kunnen zijn, maar daar moeten ze op het Anglofiele ministerie eenvoudigweg niet aan denken.

Voor "inenting", tegen "vaccinatie"

Steeds meer mensen ergeren zich aan het woord "vaccinatie". Nu in deze corona-jaren de entstof ertegen het gesprek van de dag vormt, valt het op dat het goede Nederlandse woord "Inenting" naar het taalmuseum lijkt te zijn verhuisd. In Duitsland heeft men het oorspronkelijke eigen woord voor het inspuiten van het spul behouden. Daar geen "Vakzination", maar gewoon, op z'n Duits, "Impfung".

Succes voor Frank Masschelein

In onze eerste twee Nieuwsbrieven van dit jaar heeft u kunnen lezen dat onze verantwoordelijke voor West-Vlaanderen, Frank Masschelein uit Poperinge, onophoudelijk strijd leverde tegen het plaatsen van verkeersborden, met daarop het Engelse woord SLOW (langzaam), in zijn provincie. Op 17 september werd zijn klacht tegen het plaatsen van maar liefst twee van zulke borden in de gemeente Hoogdele, door de Vaste Commissie voor Taaltoezicht GEGROND verklaard en nog geen week later heeft de burgemeester van Hoogdele, Mevrouw Rita Demaré (CD&V), de betwiste borden laten verwijderen. Een prachtig succes voor onze verantwoordelijke, waarmee wij hem van harte gelukwensen!

Taalvergissing AXA

Frank Masschelein heeft intussen ook nog de strijd aangebonden met de verzekeringsmaatschappij AXA te Brussel. Deze onderneming heeft onlangs aan haar Vlaamse tussenpersonen een schrijven doen toekomen dat gesteld was in de Franse taal. Onze zeer gekwetste verantwoordelijke heeft daarover, in niet mis te verstane bewoordingen, zijn gal gespuwd naar de leiding van AXA. Het antwoord bevatte verontschuldigheden en de mededeling dat er sprake was geweest van een technisch probleem, waardoor de Vlaamse geadresseerden de Franse versie, in plaats van de Nederlandse, toegestuurd hadden gekregen.

Wat hebben die Brusselse ondernemingen toch vaak last van "technische problemen". Zouden zulke "problemen" ook wel eens leiden tot het doen bezorgen van brieven, die gesteld zijn in de Nederlandse taal in Wallonië? Wat denk u? Wij denken van niet. Wat betreft zulke vergissingen is het in België altijd éénrichtingsverkeer.

Dag van de Nederlandse taal

Van onze trouwe aanhanger de heer Paul Dellepoort uit Gouda (Zuid-Holland) ontving de redactie onderstaande oproep:

Al menig jaartje ondersteun ik uw organisatie en volg ik met interesse de ontwikkelingen rond de Nederlandse taal. Ik draag het Nederlands een warm hart toe en zie helaas met lede ogen de negatieve ontwikkeling, die het Nederlands momenteel in steeds grotere mate doormaakt, aan. Dat zijn ontwikkelingen die mijns inziens al enkele tientallen jaren aan de gang zijn, namelijk het toenemend, onnodig gebruikmaken van Engelse termen.

Taalvervanging

Ik zie hierbij dat het erop lijkt dat er de laatste jaren een nieuwe fase is ingetreden. Niet langer wordt er snel naar een Engels woord gezocht wanneer een goed Nederlands (nog) niet voorhanden is (wat vaak al een teken van creatieve en intellectuele armoede was). Steeds vaker worden goede Nederlandse begrippen simpelweg vervangen door Engelse begrippen, die blijkbaar modieuzer klinken, maar exact hetzelfde betekenen. Voorbeelden zijn: "RANDOM" in plaats van "WILLEKEURIG" en "AWARD" in plaats van "PRIJS" of "TROFEE".

Hoger opgeleide jongeren

Over de oorzaken kunnen we hele epistels schrijven en ook in de Nieuwsbrief is hier al vaker op ingegaan. Zorgwekkend blijft voor mij vooral het feit dat met name bij jeugdige sprekers en dan zeker bij een hoger opleidingsniveau, de neiging tot de overdaad aan Engels en Amerikaans woordgebruik een punt heeft bereikt dat bijna onomkeerbaar lijkt.

De grote vraag blijft, hoe we dit tijt toch nog kunnen keren. Mijns inziens zijn er 2 belangrijke zaken te onderscheiden, bij met name jeugdige sprekers:

1. Het niet bewust zijn van de waarde van de eigen levende taal, ook in een internationaliserende wereld;
2. Te weinig liefde meekrijgen van school en thuis voor de schoonheid en de mogelijkheden van de Nederlandse taal.

Tegenwicht

Ik zou er daarom voor willen pleiten dat er, net zoals er een dag is voor de Duitse taal, een dag van het Nederlands in het leven zou worden geroepen. Menigeen zou zeggen: "Nee, dat hebben we toch niet nodig voor onze eigen taal", maar ik denk dat het meer dan noodzakelijk is. We moeten een tegenwicht bieden aan het vanzelfsprekend gebruik van het Engels. Er moet ook een beetje meer liefde voor het Nederlands bijgebracht worden onder brede lagen van de bevolking. Het zal misschien een druppel op de gloeiende plaat zijn, maar het kan ook een begin zijn voor meer bewustwording op taalgebied.

Hopelijk kan dit bericht iets in gang zetten om het Nederlands duurzaam "in the picture" (grapje) te zetten of tenminste wat discussie los te maken.

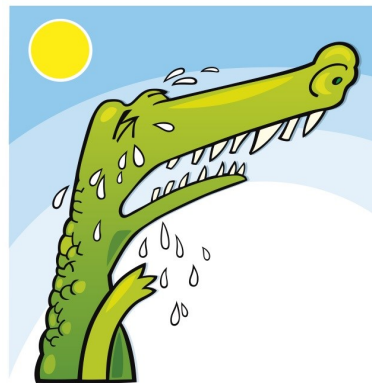
Reactie van de Redactie:

"Nou, die oproep is ons uit het hart gegrepen! Een dag die helemaal voorbehouden is voor het Nederlands. Een mooie zonnige dag waarop iedereen zich bewust is van de schoonheid van de eigen taal. Op de televisie alleen maar aangename Nederlandstalige programma's, en reclameboodschappen zonder ook maar één woord Engels en op de radio uitsluitend Nederlandstalige muziek. Wat zou dat heerlijk zijn! Op de scholen wordt de gehele ochtend besteed aan het Nederlands, ook tijdens de (in Nederland verplichte) Engelse les en 's middags de vertoning van een gezellige Nederlandstalige film. Verder zouden er leerzame tentoonstellingen over de geschiedenis van het Nederlands kunnen worden georganiseerd voor jong en oud en in elke gemeente is er dan 's avonds nog een groot feest ter ere van de Nederlandse taal, met vuurwerk toe!"

Het zou geweldig zijn als onze gezagsdragers tot de invoering van zo'n dag zouden besluiten. Taalverdediging zal de bestuurders van de Nederlandse Taalunie een oproep sturen om zich voor de instelling van een dag voor de Nederlandse taal in te zetten."

Universitaire krokodillentranen

Ons kaderlid Kees Ruig uit Malden (Gelderland) las in "Het Parool" een klaagzang over de onbeheersbaarheid van de studentengroei aan de Universiteit van Amsterdam. De werkelijke redenen bleven echter onvermeld. Daarom schreef hij onderstaande lezersbrief naar deze krant:

"Het Parool opende donderdag 4/11 met een hoofdartikel op de voorpagina over het te grote aantal studenten-aanmeldingen. Een groot artikel over hetzelfde onderwerp in de zaterdagkrant moest de alarmklok nog luider doen klinken. Maar de universiteiten hebben dit een tiental jaren geleden willens en wetens,

en met grote €-tekens in hun ogen, zelf over zich afgeroepen door het Engels als onderwijs- en voertaal in te voeren. Buitenlandse studenten van buiten de EU brengen namelijk flink wat geld in het laatje. Nu zitten de universiteiten door hun (steenkolen)-Engelsbeleid niet alleen met een teveel aan studenten, maar ook met een lager onderwijsniveau en ontevreden Nederlandse studenten en docenten. Al vele jaren heeft de Stichting Taalverdediging in haar Nieuwsbrief deze ontwikkelingen gesignaleerd en voor de gevolgen gewaarschuwd. De oplossing is echter eenvoudig. De landelijke overheid moet eindelijk eens de Onderwijswet goed gaan handhaven en de universiteiten moeten het Nederlands weer invoeren als de officiële voer- en onderwijstaal. Laat degenen die de problemen hebben veroorzaakt het ook maar oplossen in plaats van een zielig verhaal op te hangen."

Oproep voor schrijfactie

De actieve taalverdediger Rogier Oud woont weliswaar in het buitenland, maar volgt de verengelsing in Nederland op de voet en wil die door een gezamenlijke schrijfactie bestrijden. Hieronder vertelt hij wat zijn plan is:

“Onlangs was ik een aantal weken met mijn gezin in Nederland, waarvan wij erg genoten hebben. We hebben veel musea en andere toeristische trekpleisters bezocht en bijna overal was het Nederlands duidelijk aanwezig.

Toch heb ik een aantal dingen gezien waartegen wij misschien gezamenlijk iets kunnen doen. Met gezamenlijk bedoel ik dat wij taalverdedigers wellicht op verschillende momenten een berichtje kunnen sturen

met dezelfde klacht. Op die manier zal de klacht hopelijk bij de desbetreffende taalvervuilers beter aankomen.

‘Cone feature’

“Ik kom op dit idee omdat ik net een reactie heb gekregen van een zwembad in Emmen. Ik heb hen namelijk geattendeerd op een onduidelijke boodschap bij het instappen van een glijbaan waar ik met mijn kinderen was. In de

boodschap wordt gemeld aan de bezoeker dat de glijbaan een zogenaamd ‘cone feature’ bezit waardoor men de oriëntatie kwijt kan raken. Ik heb toen gezegd dat ‘een kegelvormige ruimte waardoor men gedesoriënteerd kan raken’ veel duidelijker zou zijn. Als reactie kreeg ik dat de boodschap duidelijk genoeg was en dat men het woord ‘Cone’ wel begrijpt aangezien het een term is die in meerdere attracties gebruikt wordt... Zelf denk ik dat, behalve ik, niemand klaagt en dat de boodschap daardoor niet aankomt, want deze is erg onduidelijk en is gemakkelijk aan te passen. (aquarena@emmen.nl).”

‘Host’

Verder zag ik in Amsterdam dat de horeca de woorden ‘kelner’, ‘ober’, ‘gastheer’ of ‘gastvrouw’ (of gastontvang(st)er) heeft vervangen voor ‘host’. Heel vreemd. Ik zag het staan op een bord bij een kleine tent en dacht dat het een incident was. Totdat ik het ook zag op een bord bij een horecagelegenheid op het Museumplein. Zou hier beleid achter zitten?

‘Tourist Info Point’

Ook viel mij op dat men in de meeste steden denkt dat ‘Tourist Info Point’ op de bebording, ook voor de Neder-

landstalige toerist voldoende is. Zo werd alleen die Engelse term vermeld op de borden in ‘het internationaal georiënteerde’ Meppel (Drenthe).

‘Coffeshop’

Ook in Meppel zag ik dat de Hema geen café, cafetaria of koffiehuis heeft maar een ‘coffeshop’. Ik weet echter niet of deze term bij alle Hema winkels gangbaar is of alleen in Meppel? Ik stond wel even op het punt op een gram wiet te bestellen in plaats van een kopje koffie.

Euromast

Als laatste verbaasde het ons zeer dat binnenin de Euromast te Rotterdam, wél alles tweetalig aangegeven wordt, maar aan de buitenkant net gedaan wordt alsof er in de havenstad alleen maar Engels gesproken wordt

Wellicht kunnen we met een aantal actieve taalverdedigers een schrijfgroepje opzetten om met verschillende berichten te klagen over deze taalvervuiling.”

Lezers die mee willen doen kunnen zich aanmelden bij de redactie.

Blijf op veilige afstand van H&M

De oplettende en taalbewuste heer Dennis van Ravenswaaij stuurde ons onderstaande foto's, die hij gemaakt had in een winkel van de kledingketen H&M in Utrecht. Zijn advies is: Blijf uit de buurt van deze taalvervuiler”.

Engelstalige klimaatwandeling

Ons kaderlid Kees Ruig uit Malden (Gelderland) houdt van schone buitenlucht en haalt daarin graag een frisse neus tijdens een stevige wandeling. Onlangs had hij er de lucht van gekregen dat de organisatie Urgenda van plan was om met een grote groep wandelaars op pad te gaan van Groningen naar Glasgow. Dat doel was niet toevallig gekozen. Er zou in die Schotse stad namelijk een grote bijeenkomst worden gehouden, waarop de toekomstige toestand van de lucht, het water, en de aarde zou worden besproken. Kees had zijn wandelkostuum en zijn lange afstandsschoenen reeds uit de kast gehaald en zijn knapzak met proviand voor onderweg al dichtgeknoopt, toen het deelnameformulier voor de wandeltocht van Urgenda op de mat viel...

... en taalvervuilend!

Op het formulier stond: *“Het is tijd om de klimaatcrisis aan te pakken als een crisis. Meer dan 2.500 mensen sloten zich aan bij **The Climate Miles**: de wandeltocht van Groningen naar de klimaatop in Glasgow. De COP26 klimaatop is begonnen en we roepen de wereldleiders op om met een crisisaanpak onze planeet leefbaar te houden. Elke stap telt. We moeten nu opschalen en versnellen. **Let's accelerate!** Help mee en verspreid de oproep via je sociale media en appgroepen. Met z'n allen zorgen we dat ons geluid gehoord wordt.”*

Ons kaderlid schrok daar zo van dat hij besloot zijn kostuum, schoenen en knapzak voorlopig weer op te bergen. Aan Urgenda schreef hij het volgende:

Taalvervuiling

“Graag zou ik meelopen, maar toen ik uw aanmeldingsbrief las, zag ik al dat overbodige Engels. In dit land is Nederlands de voertaal en ik ga mijn kennissenkring niet opzadelen met overbodig Engels. Aan de ene kant tegen milieuvervuiling, maar aan de andere kant wel voor taalvervuiling? Dat gaat niet samen. Na aanpassing van uw brief zal ik medewerking overwegen.”

Stadhuis Glasgow

Kort daarop kwam het antwoord van de inconsequente klimaatbeweging, met daarin twee, in de haast bedachte, smoezen voor haar taalvervuiling.

Smoezen

“Vervelend dat u ons bericht niet leuk vond. Wij hebben ervoor gekozen om wat Engelse woorden te gebruiken want de COP26 vond plaats in Schotland. Ook hebben wij hiervoor gekozen om rekening te houden met eventuele internationale pers. Wij gaan ons bericht niet aanpassen want wij hebben het erg druk met volgende projecten van Urgenda.”

Kees Ruig gaat nu een frisse neus halen tijdens een wandeling op het eiland Texel.

Taalboodschap 1

Taalverdediging zal in het nieuwe jaar beginnen met het naar buiten brengen van boodschappen. Taalboodschappen, welteverstaan. Korte, beknopte teksten op vlugschriften om daarmee meer bekendheid te geven aan onze Stichting en haar doelstellingen. Ze zullen zowel door middel van het internet als op papier worden gebracht. We hopen zo een grotere aanhang te verwerven en actievelingen aan te trekken. De eerste boodschap is gericht aan (aankomende) studenten en draagt de titel: “*Studeren doe je beter in het Nederlands!*”. Zij zal onderstaande punten bevatten:

Het (weer) invoeren van Nederlandstalig onderwijs op de universiteiten, zonder al die studietoeristen uit het buitenland, betekent:

- **Minder uitlotingen;**
- **Gemakkelijker studeren, in je eigen taal;**
- **Kleinere werkgroepen met meer aandacht voor elke student;**
- **Geen last meer van slecht-Engelssprekende docenten, dus betere kennisoverdracht;**
- **Het beschikbare overheidsgeld hoeft niet meer met 80.000 buitenlandse studenten te worden gedeeld;**
- **De Nederlandstalige wetenschappelijke kennis uit het verleden gaat niet meer verloren;**
- **Minder Engelse en Amerikaanse boeken, dus ook minder culturele kolonisatie;**
- **Nederlandstalige vakkennis, zeer belangrijk als je in Nederland of Vlaanderen gaat werken;**
- **Minder gebrek aan betaalbare studentenkamers;**
- **Weinig buitenlandse concurrenten op de (bij)baanmarkt.**

En... Het is nog gezelliger ook.

Een taalreis naar Rome

Onze penningmeester, Daniël Mantione, heeft afgelopen zomer de eeuwige stad bezocht. Hij ontdekte daar allerlei opmerkelijke feiten op taalgebied. Hieronder zijn verslag:

“U bent ver van huis op stap in de eeuwige stad Rome. U gebruikt op uw telefoon Google Maps om uw weg door de stad te vinden. Wat u dan opvalt is hoeveel plaatsen in de stad een Nederlandse naam blijken te hebben. Heuvels, gebouwen, monumenten en meer. Nee, op straat zult u geen Nederlandse namen tegenkomen. Maar in boeken, op kaarten en in documentaires over Rome, zult u de Nederlandse namen wél tegen komen. En ook als u andere Nederlandstaligen in Rome spreekt, is de kans groot dat u

De Engelenburcht in 1690, geschilderd door Caspar van Wittel

ze de Nederlandse namen van bezienswaardigheden hoort gebruiken. Dat is in andere grote steden, zoals Parijs en Berlijn geheel anders! Dat de “Fontana di Trevi”, “Trevifontein” heet, is wellicht niet zo gek, maar “Castel Sant’Angelo” aanduiden als “Engelenburcht” is bepaald niet letterlijk vertaald. Er is dus best wel iets bijzonders aan de hand.

Dat het hier om een stukje taalergoed ver weg gaat blijkt uit vele details. “Heuvels” worden in het Nederlands doorgaans aangeduid met het lidwoord “de”, zo ook de heuvels van Rome. Toch hoor je mensen vaak spreken over het “Quirinaal” (de Quirinaalheuvel). Alhoewel formeel fout, maken ze hier de associatie met het Quirinaalpalais dat op de Quirinaalheuvel staat, wat leidt tot de wisseling van het lidwoord. Er is dus sprake van een taalvormend proces.

Deze Nederlandse benamingen zijn niet bepaald een verschijnsel van de moderne tijd. Voor de oorsprong moeten we zelfs helemaal terug naar de tijd van het Grootfries Rijk in de 7e eeuw, een fascinerende periode in onze eigen taalgeschiedenis. In die tijd hadden de Friezen de gehele kuststrook van het huidige Nederland, België en Noord-Duitsland in bezit en ook uitgebreide gebieden overzee, waaronder in het huidige Groot-Britannië. Daar werd nabij York in de 7e eeuw Willibrord geboren die christelijk werd opgevoed. Friesland was in die tijd nog grotendeels heidens en de christenen zetten zich toen zeer in voor het verspreiden van het christendom.

Willibrord begon door het Friese rijk te reizen om de inwoners te bekeren. Hij had daar werkelijk talent voor.

Langzaam maar verschenen er steeds meer kerken. Iemand die daar niet zo blij mee was, was de Friese koning Radboud, die de paus als een bedreiging van zijn macht zag. Overal waar kerken verschenen, brandde Radboud (de Friezen noemen hem Redbad) deze weer plat. Dit bleek averechts te werken: Willibrord verkondigde een boodschap van liefde, terwijl Radboud dood en verderf zaaide. De kerstening nam daardoor toe.

Aan het Frankische hof had men minder moeite met het christendom. In die jaren gingen de Frankische koningen zo snel achter elkaar dood, dat hofmeier Pepijn van Herstal de man met de échte macht was geworden. Hij had oog voor wat er gaande was in Friesland en beschouwde de kerstening door Willibrord, als een mogelijkheid om Radboud te verzwakken. Hij bood Willibrord bescherming aan, zodat deze met zijn werk door kon gaan en begon aanvallen te organiseren op het Friese gebied. De toenmalige Friese hoofdstad Utrecht en het belangrijke Dorestad wisselden enkele malen van heerser. Mede omdat Radboud de bevolking tegen zich had, verloor hij uiteindelijk de strijd en was hij gedwongen zich terug te trekken naar het noorden. Dit is een belangrijk keerpunt in de ontwikkeling van onze taal geweest: De Frankische taal werd in midden-Nederland dominant. Het moderne Nederlands stamt uit dat Frankisch, met invloeden vanuit de Friese taal.

In het Vaticaan was men zeer onder de indruk van de prestaties van Willibrord en de paus benoemde hem tot bisschop van Utrecht. Willibrord kon zich daardoor definitief vestigen in deze voormalige Friese hoofdstad. Waarna een begin gemaakt werd met het bouwen van de bekende Utrechtse domkerk. Willibrord wilde het voor de Friese gelovigen vergemakkelijken om een pelgrimstocht naar Rome te maken. In het Vaticaan wilde men daar best aan meewerken en tijdens een reis van Willibrord naar Rome richtte hij vlak bij het Vaticaan een zogenaamde schola in, een plaats waar Friezen in Rome konden verblijven en hun pelgrimsbezigheden konden uitvoeren. De schola had zijn eigen kerk en dit werd later de Kerk der Friezen. Vanuit de schola begonnen de Friezen aan hetgeen zij in Rome zagen, namen in de eigen taal te geven.

Eeuwen later spraken we niet meer over het Friese Rijk, maar over de Nederlanden, waar Friesland er één van was. Het Latijn was inmiddels een stervende taal. Vanuit Latijns oogpunt woonden er zowel Friezen in Friese als

Kerk der Friezen

Quirinaal, paleis van de president van Italië

Frankische gebieden en was het logisch het hele gebied te blijven aanduiden als Frisia, het werd de Latijnse aanduiding voor de Nederlanden. De Kerk der Friezen bleef daarom zo heten, ondanks dat het de kerk van alle Nederlanders was geworden.

Door de eeuwen heen hebben vele Nederlandse gelovigen Rome bezocht en hebben ze aan plaatsen in de stad hun Nederlandse namen gegeven. De Kerk der Friezen ligt pal naast het Sint-Pietersplein, en een dergelijke prominente plaats was voor de schola niet te handhaven. In het jaar 1446 moesten de Nederlanders hun kerk afstaan, maar ze mochten hem wel blijven gebruiken en dat doen ze nog steeds. Sinds 1992 zetelt de vertegenwoordiging van de Nederlandse kerkprovincie permanent in de kerk. Eenmaal per week wordt er een mis in het Nederlands opgedragen.

De Nederlandstalige benamingen in Rome hadden weer verloren kunnen gaan in de geschiedenis, maar dat is niet gebeurd. Er zijn twee belangrijke redenen aan te wijzen waarom niet. De eerste is dat Rome een kleine Nederlandstalige gemeenschap kent. Dankzij het grootschalige toerisme dat in de 20e eeuw op gang kwam wonen er bijvoorbeeld veel Nederlandse gidsen, die de Nederlandse benamingen weer aan het publiek onderwijzen. Maar ook bijvoorbeeld diplomaten, personeel van de Academia Belgica en het Koninklijk Nederlands Instituut in Rome zijn onderdeel van deze gemeenschap. Zij gebruiken de Nederlandse benamingen in hun contacten onderling en houden deze zo in leven.

De tweede reden is het belang voor het onderwijs over de Romeinse tijd: Als bezoeker aan Rome kun je je ter plekke wellicht afvragen waarom in hemelsnaam de Tar-

Monument Victor Emanuel II

peïsche Rots een Nederlandse naam heeft, maar in het geschiedenisonderwijs leren we dat de Romeinen op deze rots personen terechtstelden door ze van de rots te werpen. Dit onderwijs zou een stuk lastiger zijn zonder de Nederlandse namen.

Tot slot: Nederlandse namen in Rome ontstaan vaak vanzelf. Een voorbeeld is de kloosterorde van de Kapucijnen. Omdat deze orde een Nederlandse naam heeft, is het logisch hun museum het Kapucijnenmuseum te noemen. Maar vervolgens is het ook maar een klein stapje om de straat waar dit museum aan ligt, de Via dei Cappuccini, de Kapucijnenstraat te noemen. Weliswaar staat dit niet zo op de kaart, maar wie in Rome bekend is, zal onmiddellijk begrijpen wat er bedoeld wordt.”

Een kleine greep uit de lange lijst van Nederlandse benamingen in Rome:

Kerken:

Sint-Juliaan-der-Vlamingen, Basiliek van Maria de Meerdere, Sint-Jan van Lateranen, Sint-Paulusbasiliek buiten de muren, Sint-Laurenskerk buiten de muren, Sint-Anastasiabasiliek, Sint-Agneskerk buiten de muren, Sint-Pancratiusbasiliek, Sint-Sebastiaan buiten de muren, Sixtijnse Kapel, Apostolisch Paleis

Monumenten:

Engelenburcht, Piramide van Cestius, Monument van Victor Emanuel II, De Mond der Waarheid, Vierstromenfontein, Morenfontein

Geografie:

Aventijn, Coelius, Capitolijn, Esquilijn, Oppius, Palatijn, Quirinaal, Viminaal (heuvels) Marsveld, Tibereiland, Tarpeïsche rots

Oudheid:

Gouden Mijlpaal, Aureliaanse Muur, Republikeinse Muur, Boog van de geldwisselaars, Huis van de Vestaalse Maagden, Mamertijnse gevangenis, Vredestempel, Tempel van het Geluk van deze dag, Porticus van de twaalf goden, Markten van Trajanus, Excubitorium van het zevende cohort, Gemonische trappen, Tempel van de heilige strijdswagens

Zaventem

Daniël Mantione vloog naar Rome vanaf de luchthaven Zaventem en schrok van de taalveranderingen op de borden aldaar:

“De bizarre taalsituatie op Schiphol nadert rap zijn 20e verjaardag. De situatie is zo erg, dat we als taalverdedigers het liefst met een grote boog om Schiphol heen zouden lopen om de vernedering te vermijden. En misschien kunnen we ‘taalverdedigers’ beter door ‘Nederlanders’ vervangen, want als we als Stichting Taalverdediging ergens reacties over krijgen is het wel over Schiphol.

De mogelijkheid om Schiphol te mijden grijpen we als taalverdedigers dan ook direct aan. Nu was het alweer een tijdje terug dat ik voor het laatst op Zaventem was. Om naar Rome te vliegen, besloot ik dat vanaf deze Belgische luchthaven te doen. Welnu, dat had ik beter niet kunnen doen, want o wat was de ontluistering groot bij de aanblik van de aanduidingsborden. Het Nederlands was daarop duidelijk afgewaardeerd.”

Taalonderzoek Brussels Airport

Naar aanleiding van de verontrustende berichten van bestuurslid Daniël Mantione is de redacteur van deze Nieuwsbrief, gewapend met zijn fototoestel, poolshoogte gaan nemen op Brussels Airport. In dit verslag kan u zijn bevindingen lezen en zijn foto's bekijken.

Allereerst de oude toestand op Zaventem: Vroeger, voor de gedaanteverwisseling van de "Luchthaven Zaventem" naar "Brussels Airport", waren alle aanduidingen in vier talen gesteld en wel in even grote letters. De volgorde was 1. Nederlands, 2. Frans, 3. Duits en 4. Engels.

Nu zijn er vijf soorten aanduidingsborden aangetroffen:

1. Uitsluitend met Engelse tekst;

2. Viertalig, met de tekst groot in het Engels en heel klein eronder, de tekst in de drie Belgische landstalen;

3. Viertalig, in even grote letters, waarbij de volgorde is: 1. Engels, 2. Nederlands, 3 Frans en 4. Duits.

4. Viertalig, Groot in het Engels, met het Frans op plaats twee. Daarna op de derde plek het Nederlands;

5. Viertalig, in even grote letters, in de oude correcte volgorde, met het Nederlands voorop.

De taaltoestand op de luchthaven is dus duidelijk verslechterd. Het is nog (lang) niet zo schandalig als op Schiphol, Zestienhoven (Rotterdam) en Welsschap (Eindhoven), waar het Nederlands vrijwel geheel is afgeschaft, maar we moeten oppassen dat op Zaventem het Nederlands in de toekomst niet hetzelfde tragische lot zal ondergaan. We hebben onze bevindingen doorgegeven aan de verschillende Vlaamse taalorganisaties.

Canadees-Australische taalgreep

De schuldigen aan het achterstellen van de Nederlandse taal op de luchthaven van Zaventem zijn twee gewetenloze Engelstalige investeringsmaatschappijen, die samen 75% van de aandelen bezitten. Het zijn: Ontario Teachers' Pension Plan (39%) uit Canada en Macquarie (36%) uit Australië. De overige 25% van de aandelen is in handen van de Belgische staat. Die laatste heeft de nadelige wijzigingen op taalgebied niet kunnen (of willen) tegenhouden. We vragen ons af of het weglaten van het Nederlands bij de informatiebalies niet in strijd is met de taalwetgeving. Brussels Airport Zaventem mag dan wel een internationale luchthaven zijn, maar de gebouwen bevinden zich op Nederlandstalig openbaar grondgebied. Verder zijn de borden waarop de mededelingen groot in de Engelse taal zijn aangebracht met daar onder in kleine letters de Nederlandse, Franse en Duitse vertaling, ronduit beledigend voor de Vlaamse luchtreizigers.

Treinkaart Brussel-Zuid

Om terug te reizen naar het noorden, werd aan het loket van het station Brussel-Zuid, uiteraard in het Nederlands, om een treinkaart naar Roosendaal verzocht. De loketbediende sprak uitstekend Nederlands en gaf, zonder dat er om gevraagd hoefde te worden, spontaan, uit zichzelf, zomaar een Nederlandstalige treinkaart... Wat een vooruitgang!

MIVB leeft taalregels na

In België hebben de gewesten alle drie een eigen vervoersmaatschappij. In Vlaanderen is dat De Lijn, in Wallonië TEC en in het hoofdstedelijk gewest de MIVB (in het Frans de STIB). Een aantal lijnen van deze vervoerders overschrijden de gewestgrenzen, waarbij er van taal gewisseld dient te worden, net zoals dat in de treinen van de NMBS gebeurt. De Lijn en TEC hebben hun taalbeleid al geruime tijd in orde, maar bij de MIVB schortte er tot dit jaar nog veel aan. Onlangs kondigde de hoofdstedelijke vervoerder aan dat de taalregels bij de MIVB nu toch ook nageleefd zullen worden. Om na te gaan of deze aankondiging ook in daden was omgezet, namen we een steekproef. We kozen voor een rit met een tram van lijn 44. Die vertrekt van het metrostation Montgomery en rijdt dan door de Brusselse gemeenten Sint-Pieters-Woluwe en Oudergem, alsmede 50 meter door de faciliteitengemeente Kraainem, naar het station van het Vlaamse Tervuren. En ja, na de laatste Woluwse tramhalte Vier Armen/Quatre Bras verdween het Frans en bevonden we ons in volledige Nederlandstaligheid. Alle haltes in Tervuren droegen uitsluitend Nederlandse namen. De opschriften op de haltes waren ook alleen in het Nederlands en in de tram werden die haltes ook alleen in onze taal omgeroepen.

Opruimgoeroe

In de bouwmarkt van de firma Bauhaus in Bunnik (provincie Utrecht) moet het wel een grote bende zijn geweest, want de leiding heeft onlangs een OPRUIMGURU in dienst genomen. Dat werd tenminste in een advertentie gemeld. Wat de achtergrond van deze nieuwe medewerker was, stond er niet bij, maar hij moet, gezien de spelling, wel van verre gekomen zijn. In onze taal heet zo iemand een "GOEROE" en niet een "GURU". Onze nieuwe secretaris Jakob Grit wees de leiding van Bauhaus op deze vreemde spelling en kreeg het onderstaande antwoord van voorlichter Maarten Nijhoff van de bouwmarkt:

"Ik vind het leuk om te lezen dat u onze reclame-uitingen zo grondig leest. Daar doen we het voor! Wat betreft uw opmerking: u heeft natuurlijk helemaal gelijk. Het woord 'guru' komt oorspronkelijk uit het Sanskriet en wordt vaak in plaats van het Nederlandse woord 'goeroe' gebruikt. Dit hebben wij gemakshalve ook gedaan, maar dit is natuurlijk niet de juiste spelling. Wijziging is helaas niet meer mogelijk."

Kerkdorp Gammelstad

De kerk

Het dorp

In het Noorden van Zweden ligt in de gemeente Luleå, het kerkdorp Gammelstad (gammel betekent oud in het Zweeds). Het dorp bestaat uit een oude fraaie kerk en daaromheen een hele verzameling kleine rode houten huisjes, die vaak maar een kamer hebben. In vroeger eeuwen trokken de plattelandsbewoners uit de wijde omgeving, die de eigenaren van de huisjes waren, op zaterdag naar dit plaatsje om er de volgende dag de kerkdienst te bezoeken. Vooral in de winter was, door de barre koude, het heen-en-weer reizen op één dag ondoenlijk. Daarom brachten de gelovigen de nacht van zaterdag op zondag door in hun huisjes. Tegenwoordig is het dorpje een toeristische aantrekkelijkheid. Om de buitenlandse bezoekers van dienst te zijn heeft het plaatselijke VVV-kantoor de beschrijving van de bezienswaardigheden van Oud-Luleå af laten drukken in een aantal vreemde talen. Onder die talen bevindt zich ook het Nederlands, zoals u op de afbeelding kan zien.

Woordenlijst Engels - Nederlands

Zoals in de afgelopen jaren vaker is gebeurd, nemen we in deze nieuwsbrief een woordenlijst op, niet om blindelings te volgen, maar als een hulpmiddel om tot een goed vertaalresultaat te komen. De opgenomen vertalingen dienen gezien te worden als een eerste aanzet. Wij houden ons ten zeerste aanbevolen voor op- en aanmerkingen van onze lezers. De onderstaande lijst is het resultaat van wat ons de afgelopen dagen opviel. De vertalingen zijn deels ontleend aan "Op-en-Top Nederlands."

E-bike	Elektrische fiets;
Zorgprofessionals	Zorgmedewerkers;
Ranking	Rangschikking, rangorde;
Fake news	Desinformatie, Nepnieuws;
Essay	Verhandeling, opstel, betoog;
Field lab	Proeftuin;
Hack	Virtuele inbraak, -kaping;
Factchecken	Feiten controleren -nagaan;
Gadgets	Hebbeding, snuisterij, snufje;
Cold case	Stilgelegd onderzoek, Onopgeloste zaak;
Gender	Geslacht;
Scannen (ict)	Virtueel uitlezen;
Burn-out	Opgebrand zijn;
Mindset	Geestelijke instelling, -denkwijze;
Look-alike	evenbeeld, dubbelganger;
Close-up opname	dichtbijopname.

STICHTING TAALVERDEDIGING

Postbus 7837, 1008 AA Amsterdam
 E-post: info@taalverdediging.nl
 Webstek: <http://www.taalverdediging.nl>
 Voorzitter: S.P. Smits, secretaris: J.A. Grit,
 penningmeester: D.S.P. Mantione,
 2e penningmeester: M.C. Heitmeier, lid: M.R. Bas,

Bankrekening:
 NL86INGB0007412861

Het begunstigersbedrag met abonnement
 Nieuwsbrief is vanaf €15,- per jaar

Stichting Taalverdediging is statutair politiek,
 godsdienstig en maatschappelijk neutraal
 en ontvangt geen overheidssubsidie.

ISSN: 2211-5013